

Als muziek het afscheid draagt

Sommige gesprekken draag je voor altijd met je mee. Niet omdat er iets spectaculairs gebeurt, maar omdat je even getuige mag zijn van liefde in haar meest pure vorm. Liefde die niet meer hoeft te bewijzen dat ze bestaat. Liefde die alleen nog gevoeld wordt.

Als uitvaartondernemer kom ik vaak bij mensen thuis wanneer het leven kleiner wordt en de dood dichterbij komt. Geen enkel gesprek is hetzelfde. Toch zijn er ontmoetingen die iets in mij achterlaten. Ontmoetingen die me raken op een plek waar woorden eigenlijk tekortschieten. Dit was zo'n ochtend. Ik zat aan tafel bij een echtpaar dat ik al meer dan twintig jaar ken. Ooit als ondernemers, later als de fotografen van onze verloving. Daarna verloren we elkaar uit het oog, tot nu.

Zij heeft besloten haar euthanasieverzoek uit te laten voeren. Al sinds het begin van deze eeuw leeft ze met ondraaglijke pijn. Inmiddels bieden zelfs behandelingen met ketamine geen verlichting meer. Voor haar is het genoeg geweest. We spraken over haar naderende afscheid. Niet zwaar of somber, maar open. Liefdevol. Kwetsbaar. Wat me misschien nog wel het meest raakte, was dat er ondanks alles zoveel leven aan tafel zat. Ze helpt hem nog met de voorbereidingen van zijn reis naar Zuid-Afrika. "Zo ga ik toch nog een beetje met je mee," zegt ze glimlachend. Volgend jaar wil hij de tocht naar Santiago fietsen. Hun eerste grote droom nadat ze hun bedrijf hadden verkocht. Fietsen was haar tweede leven.

Alexandra Markusse (1974)

Toen twee wielen niet meer gingen, werd het een driewieler. Moeilijk om te accepteren, maar het gaf haar iets terug wat niemand haar mocht afnemen: de vrijheid om buiten te zijn. De wind te voelen. De natuur te beleven. Soms fietst ze naar de dijk bij Wilhelminadorp. Als er niemand is, schreeuwt ze het uit. Van pijn. Van onmacht. En terwijl ze dat vertelt, voel ik de stilte aan tafel bijna tastbaar worden.

Toch is het niet die pijn die me het meest is bijgebleven. Het is de muziek. We luisteren samen naar liederen voor haar afscheid. Dan klinkt Schilderij van Dana Winner. Hij schuift zijn stoel naast die van haar. Zonder iets te zeggen pakt hij haar hand. Hij begint zachtjes mee te zingen. Even later zingen ze samen. Met gebroken stemmen. Met tranen over hun wangen. Alsof de muziek zegt wat zij allebei niet meer kunnen verwoorden. Ik zit erbij, maar ik ben er eigenlijk niet meer. Ik ben slechts getuige. En terwijl ik daar zit, voel ik de brok in mijn eigen keel groeien. Want ineens begrijp ik opnieuw wat muziek kan doen. Muziek draagt herinneringen. Muziek bewaart liefde. Muziek overbrugt de woorden die te klein zijn geworden. Op sommige momenten draagt muziek zelfs het afscheid. Juist op dat moment besef ik hoe bijzonder mijn vak is. Mensen laten mij binnen op de meest kwetsbare momenten van hun leven. Ik mag getuige zijn van liefde, angst, verdriet, hoop en dankbaarheid. Niet om iets op te lossen. Niet om antwoorden te geven. Alleen om er te zijn. Dat blijft een voorrecht dat nooit gewoon wordt.

'Op sommige momenten draagt muziek zelfs het afscheid.'

Later laat hij de wade zien die speciaal voor haar is gemaakt. Zij heeft hem zelf nog niet gezien. Voorzichtig vouwt hij de stof open.

Hij is gemaakt van een oude kamerjas. Een kamerjas die ooit hoorde bij avonden vol champagne, verliefdheid en geluk. Wat ooit warmte gaf tijdens hun leven samen, zal haar straks dragen tijdens haar laatste reis. En wanneer zijn tijd ooit komt en ook hij aan het vuur wordt toevertrouwd, zal dezelfde wade opnieuw worden gebruikt. Alsof hun liefde zelfs daarin samen blijft optrekken. Ik kijk naar haar. Ik kijk naar hem. En opnieuw voel ik dezelfde dankbaarheid. Dankbaar dat ik hiervan getuige mag zijn.

Ze vertelt dat ze persoonlijk afscheid neemt van familie en vrienden. Er komt geen ceremonie. Alles wat gezegd moet worden, wil ze nu zeggen. Alles wat gevoeld moet worden, wil ze nu voelen. Terwijl ik luister, denk ik dat dit misschien wel een van de mooiste vormen van afscheid nemen is.

Toen ik vertrok, volgde een lange, warme omhelzing. Met een hart vol indrukken reed ik terug naar kantoor. Nog geen kwartier later zat ik in een zakelijk overleg. Dat blijft me verbazen aan dit vak. Je stapt een huis binnen waar liefde en afscheid elkaar vasthouden. Waar muziek de woorden opvangt die niemand meer kan vinden. En even later gaat de wereld gewoon weer verder. De telefoon gaat. Agenda's lopen door. Nieuwe afspraken dienen zich aan. Maar zulke ontmoetingen neem ik mee. Ze herinneren me eraan waarom uitvaartzorg zoveel meer is dan het regelen van een afscheid. Het is aanwezig mogen zijn op een moment waarop liefde misschien wel het duidelijkst zichtbaar wordt. En soms... is het de muziek die die liefde draagt, tot het allerlaatste moment.